تمرین

۱- خداوند تبارك وتعالی درکتب آسمانی برای ما چه راهنمایی میکند؟

۲- چهار کتاب بزرگ آسمانی کدامها اند؟

۳- چندصحیفه ازجانب خداوند ﷻ بر پیغمبران نازل شده است؟

٤- آخرین کتاب آسمانی را نام بگیرید.

وَ رُسُلِه

ما به این ایمان و عقیده داریم که: خداوند ﷻ وقت به وقت از جملهٔ انسانها پیغمبران را برگزیده وفرستاده است تا برای مردم عقیدهٔ درست، کارهای خوب، اخلاق نیك، حلال، حرام، حق و باطل را راهنمایی کنند.

همه پیغمبران برحق اند و از جانب خداوند ﷻ برای راهنمایی مردم فرستاده شده اند. تاکه پیغمبران انسانهای دارای اخلاق حمیده و صفات ایمانی بوده و در

صداقت و نگهداری امانتها منتظر اند همتا بوده و در نگهبانی صادق اند. از هر نوع گناه مبریٰ و پاك اند واحکام خداوندی(ج) را به همان ترتیبی که برای شان نازل شده، بدون کدام تغییر برای امتان خود رسانیده اند. خداوند(ج) برای اوشان معجزه ها داده است تا به واسطهٔ آنها کسانی را که ایشان را به حیث پیغمبر نمیدانستند خوبتر بفهمانند.

سلسلهٔ پیغمبران از حضرت آدم(ع) شروع و به حضرت محمد(ص) ختم شده است،

وبعد از حضرت محمد(ص) پیغمبر دیگری نمی آید. هرگاه کسی از رسالت یك پیغمبر انکار کند کافر میگردد.

تمرین

۱- خداوند تبارک و تعالی(ج) پیغمبران را برای چه فرستاده است؟

۲- خداوندتعالی(ج) چرا معجزه را برای پیغمبران داده است؟

۳- اولین وآخرین پیغمبران را نام بگیرید.

٤- هرگاه کسی از رسالت پیغمبری انکار کند چه میشود؟

جملات ذیل را توسط کلمات مناسب پر کنید:

۱- ما امت حضرت (.....) هستیم.

۲- سلسلهٔ پیغمبران از (.....) شروع شده است.

وَالیَـومِ الاٰخِـرِ

ما ایمان داریم که این دنیا دایماً باقی نبوده فانی شدنی است و بدون شك حتما روزی آمدنی است که خداوند ﷻ این دنیا را ویران خواهد ساخت به ترتیبی که ابتدا به حکم خداوند ﷻ صُور اسرافیل ؑ دمیده خواهد شد و بعد ازآن دنیا به قدرت خداوند ﷻ ویران و تمام زنده جانها نیست ونابود خواهند شد و قیامت خواهد رسید؛ اما وقت قیام روز قیامت جز به خداوند ﷻ برای کسی دیگری معلوم نیست.

تمرین

۱- آیا این دنیا برای ابد آباد خواهد بود ویانه؟

۲- این دنیا با صُور کی ویران خواهد شد؟

۳- به وقت قیام روز قیامت کی آگاهی دارد؟

وَالقَدرِ خَیرِه وَ شَرِّه مِنَ اللهِ تَعَالٰی

ما ایمان ویقین داریم که هرچیزی که در این دنیا شده و یا خواهد شد همه به ارادهٔ خداوند ﷻ بوده و در علم او تعالی ﷻ اندازهٔ معین و وقت معین داشته هیچ چیزی از این اندازهٔ معین کم وبیش شده نمیتواند و هر چیزی که حادث میشود ویا به وقوع میپیوندد به همان اندازهٔ معین خواهد بود که در علم او تعالٰی ﷻ تعیین گردیده که این اندازهٔ معینه (تعیین شده) ازجانب الله تعالٰی ﷻ را تقدیر گویند.

کسی که از تقدیر منکر است، کافر است.

تمرین

۱- هرآنچه در دنیا شده ویا خواهد شد، ازجانب کیست؟

۲- آیا مخالف تقدیر چیزی به وجود می آید؟

۳- آنکه منکر تقدیر است چه شمرده میشود؟

معلم صاحب در پرتو معلومات موثق خویش برای شاگردان توضیح خواهند داد و تفهیم خواهند نمود که به بهانهٔ تقدیر ازکار وکسب و عمل صالح دست برداشتن منع است. همچنین در مورد تقدیر بیش از حد بحث و کنجکاوی‌کردن نیز ممنوع قرار داده شده است.

وَالبَعثِ بَعدَالمَوتِ

ما ایمان و باور داریم که بعد از مرگ زنده شدن حق است. این عقیدهٔ ماست که به روز قیامت با اولین دمیدن صُور اسرافیل(علیه السلام) تمام زنده جانها میمیرند واین جهان ویران میشود وبار دوم به امر خداوند(ج) صُور اسرافیل دمیده میشود و تمام زنده جانها واپس زنده میگردند و بنده گان خدا(ج) هریك از جای خویش همان طوری که از مادر تولد شده بودند برهنه برمیخیزند.

بسم الله الرحمٰن الرحیم

بخش اول

(عقاید)

اٰمَنتُ باللّٰه وَ مَلٰئکَته وکُتُبه

ایمان وباور دارم به خدا(ج) وبه فرشته های خدا(ج) وبه کتابهای خدا(ج)

وَ رُسُلـــه والیَوم الاٰخر والقَدر

وبه پیغمبران خدا(ج) وبه روز قیامت. وباوردارم به اندازیی که

خـــیره وَ شَرَه منَ اللّٰه تَعَالٰـــی

خیر آن و شر آن ازجانب خداوند است

والبَعث بَعدالمَوت ط

و باور دارم به زنده شدن بعد از مـــــرگ .

هرکس ازشدت سختی غرق عرق میباشد و ازحال یك دیگر آگاهی نمیداشته باشند. تمام مردم به حضور خداوند ﷻ جهت حساب اعمال خود حاضر میشوند وبعد از حساب جای نیکان جنت و جای بدکرداران، منافقان وکافران جهنم تعیین میشود. منافقان و کافران برای همیش در دوزخ میباشند. مؤمنان برای همیش در جنت باقی میمانند.

تمرین

۱- بعد از مرگ زنده گی چطور آغاز میشود؟

۲- دمیدن صُور وظیفهٔ کدام ملك است؟

۳- با اولین دمیدن صُور دردنیا چه تحول رخ میدهد؟

٤- بنده گان خداوند ﷻ بعد از موت به کدام حال بر میخیزند؟

٥- کدام اشخاص بعد از حساب به جنت و کدام اشخاص به دوزخ میروند؟

بخش دوم

فقه

وضوء

وقتی که انسان قصد ادای نماز نماید، نخست باید تمام ناپاکی ظاهری(۱) وجود را دور و بعد جهت رفع ناپاکی حکمی(۲) وضوء نماید.

معلم ساحب به شاکردان تنبیم خواهد نمودکه استنجا از جملهٔ دور کردن ناپاکی ظاهری شمرده شده و به آنها بنهماندکه چه وقت به استنجا ضرورت است.

«۱» نجاست ظاهری آن است که به صورت آشکار به بدن ویا جامه برسد و معلوم شود.

«۲» ناپاکی حکمی آن است که نجاست آشکارا نباشد بلکه شریعت به پلیدی آن حکم نموده است.

فرائض وضوء

فرایض وضوء چهار اند:

۱- شستن تمام روی که ازجای روییدن موی پیشانی الی زیر زنخ و از نرمهٔ یك گوش الی نرمهٔ گوش دیگر را شامل میشود.

۲- شستن هردو دست تا آرنجها "به شمول آرنجها".

۳- مسح کردن چهارم حصهٔ سر

٤- شستن هردو پای و بجلکها.

معلم صاحب به شاگردان بفهماند اگر در پای وشرء کننده موزه باشد، مسح کردن جای شستن را میگیرد.

سنتهای وضوء

سنتهای وضوء(۱۲) اندکه به ترتیب ذیل توضیح میگردند:

۱- نیت کردن یعنی (نیت کردم وضوء سازم تا بدنم پاك و نماز من روا شود).

۲- گفتن بِسمِ الله الرحمٰنِ الرَّحِیم

۳- شستن هردو دست تا بندها

٤- مضمضه (شستن دهن)

٥- مسواك زدن

٦- استنشاق (شستن بینی)

۷- خلال ریش توسط انگشتان در صورتی که انبوه باشد.

۸- مسح تمام سر

۹- مسح هردو گوش

۱۰- خلال انگشتان دستها و پاها

۱۱- سه سه بار شستن هر عضو بدن

۱۲- شستن اعضا به ترتیبی که در آیهٔ شریفه ذکر شده است.

۱۳- پی در پی شستن هر عضو قبل از خشك شدن عضو قبلی.

شکننده های وضوء

شکننده های وضوء قرار ذیل اند:

۱- بیرون آمدن چیزی از شرمگاه پس یا پیش

۲- جاری شدن خون یا ریم از بدن

۳- استفراغ به دهن پر به استثنای بلغم

٤- آمدن خون ازدهن به طوری که لعاب برآن غالب نباشد.

٥- خواب درحال دراز کشیدن و یا خواب درحالت نشستن طوری که با متکا تکیه نموده و با دورشدن متکا بیفتد ویا به پهلو تکیه کرده خواب شود.

٦- بیهوشی

۷- نشه شدن

۸- دیـوانه گی

۹- خندهٔ قهقهٔ (۱) بالغ در نماز

---

(۱) به جهر خندیدن است. خندهٔ قهقه آن است که رفیق پهلو و هم صف صدای وی را بشنود.

هرگاه خنده به اندازیی باشد که جز خودش کسی دیگر نشنود نماز فاسد میشود ولی وضوء نمیشکند.

معلم صاحب شاگردان را بفهمانند که به خندهٔ قهقه وضوی صغیر نمیشکندو درنماز جنازه نیز خندهٔ قهقه شکننده وضوء نیست.

تمرین

۱- ناپاکی حکمی چیست؟

۲- سنتهای وضوء چند است؟

۳- شکننده های وضوء چند است؟

٤- فرایض وضوء چند است؟

٥- اندامها به کدام ترتیب باید شسته شوند؟

٦- وضوء هنگام نماز چه وقت و به چه نوع خنده میشکند؟

غسل

شستن تمام بدن را غسل گویند.

فرایض غسل

در غسل سه چیز فرض است:

۱- شستن دهن

۲- شستن بینی

۳- شستن تمام بدن

سنتهای غسل

سنتهای غسل قرار ذیل اند:

۱- شستن هردو دست تا بندها

خلص مطلب «اٰمَنتُ بِاللّٰهِ»

مابه این ایمان داریم که خداوند ﷻ هست، اویکی است؛ شریك ومثل ندارد؛ صاحب اوصاف عالی و نیکوست؛ از هرنوع نقص و عیب مبری و پاك و به هرچیز قادر است.

تمام مخلوق را او آفریده است و برای همه او روزی میدهد و همه به ذات پاك او محتاج اند.

تنها خداوند ﷻ شایان عبادت و پرستش است پس تنهاوتنها باید بنده گی آن ذات

۲- استنجا کردن

۳- دور کردن ناپاکی ظاهری از بدن

٤- طهارت کردن قبل از غسل مانند وضوی نماز است. هرگاه غسل درجایی صورت گیرد که آب غسل جاری نشود و زیرپای غاسل جمع گردد، پاها باید بعد از غسل شسته شوند.

٥- کم ازکم سه بار بالای تمام بدن آب جاری کردن

اگر غسل کننده زن باشد و به بیخ گیسوهای او آب برسد به بازکردن

گیسوهایش ضرورت نیست. هرگاه مرد صاحب گیسوها باشد، باز کردن و شستن گیسوهایش ضروری است.

معلم صاحب سببهای فرض شدن غسل را طوری که لازم ببیند با رعایت اسبابی که در صفحهٔ بعدی آمده است به شاگردان توضیح نمایند.

سببهای فرض شدن غسل

عواملی که غسل را فرض میگرداند عبارت انداز:

۱- خارج شدن منی به خیزوشهوت

۲- جماع کردن

۳- پاك شدن زن از حیض(۱) ٤- احتلام

۵- پاك شدن زن از نفاس(۲)

---

(۱) حیض جاری شدن خون عادتی است که درهرماه از رحم زن سالم وبالغ جاری میشود. حدکم حیض سه روز وحداکثرآن ده روز است.

(۲) نفاس خونی است که بعداز ولادت طفل ازرحم زن جاری میشود. حد اکثر نفاس چهل روز وحدکم آن معین نیست.

اقسام غسل

غسل بر چهار نوع است:

۱- غسل فرض:

غسل جنابت، حیض و نفاس فرض است.

۲- غسل واجب:

الف) کافری که در حال جنابت مسلمان گردد غسل بالایش واجب است.

ب) غسل دادن میّت مسلمان برمسلمانان واجب است.

۳- غسل سنت:

غسل کردن برای ادای نماز جمعه و عیدین و برای بستن احرام و ایستادن به

عرفات سنت است.

٤- غسل مستحب:

الف) غسل پسر و دختری که بالغ شوند.

ب) غسل کافری که مسلمان گردد و جنب نباشد.

ج) غسل کسی که ارادهٔ داخل شدن به مدینهٔ منوره ویا مکهٔ معظمه را داشته باشد.

تمرین

۱- کدام عمل را غسل گویند؟

۲- فرایض غسل چند است؟

۳- جاری ساختن آب چندبار بر بدن سنت است؟

٤- غسل برای گزاردن نماز جمعه و عیدین چه حکم دارد؟

٥- اگر کافری مسلمان گردد و جنب نباشد غسل کردن آن مستحب است یا سنت؟

تیمم

عبارت از قصد کردن است به زمین ویا خاك پاك به نیت طهارت. و در اصطلاح شرع عملی که هنگام ناچاری یعنی مریض بودن یا پیدا نکردن آب باید عوض وضو یا غسل انجام داده شود.

تیمم در حالات ذیل روا میگردد:

۱- درصورتی که آب نباشد.

۲- شخص مریض باشد که حرکت کردن ویا استعمال آب به وی مضر تمام شود.

۳- آب حداقل یك میل دور باشد (۱).

٤- خوف حملهٔ دشمن ویا حیوان درنده باشد.

٥ آب آن قدر سرد باشد که استعمال آن باعث مرگ و یاتلف شدن کدام عضو گردد.

٦- مقدار آب به حدی کم باشد که اگربه آن وضو سازد، خوف هلاکت از تشنه گی پیدا شود.

٧- همچنین اگر خوف فوت یا سپری شدن وقت نماز جنازه وعیدین باشددرآن صورت نیزتیمم جایز است.

---

(١١) یک میل شرعی تقریبا (١٦٢٩) متر است.

نیت و طریقهٔ تیمم

در تیمم نیت فرض است. نماز گزار چنین نیت کند: نیت کردم تیمم نمایم تا تن من پاك و نماز من روا گردد.

طریقهٔ عملی:

تیمم کننده بعد از نیت، هردو دست را به زمین پاك ویا آنچه از جنس زمین باشد بزند و بعد هردو دست را قدری تکان دهد و تمام روی خود را مسح نماید.

بار دوم هردو دست را به زمین زده و بعد از تکان دادن با دست چپ دست

راست را و با دست راست دست چپ را
تا آرنجها مسح کند. تیمم برای رفع
بیوضوبی، جنابت، حیض و نفاس یکسان
میباشد.

را نمود واز وی کمک ومعاونت طلبید.
خاص از دربار آن ذات جل جلاله میتوان
هدایت خواست وبس.

تمرین

۱- کدام عمل را تیمم گویند؟

۲- چه وقت تیمم لازم میگردد؟

۳- قبل ازتیمم چطورنیت بایدکرد؟

٤- طریقهٔ عملی تیمم رانشان دهید؟

٥- تیمم برای رفع بیوضویی، جنابت، حیض ونفاس چه فرق دارد؟

٦- تیمم کردن بالای چه چیز روا میگردد؟

نماز

نماز بنای دوم اسلام است. نماز مجموعهٔ آن اقوال و افعال مخصوصی است که با گفتن الله اکبر شروع و باگفتن السَّلامُ عَلَیکُم ورحمةُ اللهِ و روی گشتاندن به طرف راست وچپ ختم میگردد.

نماز دریك شبانه روز پنج مرتبه بالای هرفرد بالغ وعاقل مسلمان فرض است که درین اوقات ادا میشود:

۱- صبح ۲- پیشین ۳- دیگر

٤- شام ٥- خُفتن

بر هر مسلمان لازم است که طفل خود را در سن هفت ساله گی به نماز خواندن تشویق کند. اگر طفل نابالغ نماز بخواند ثواب آن هم برای خودش و هم برای پدر و مادر و استاد او میرسد.

فرایض نماز

فرایض نماز (۱۵) پانزده اند که از آن جمله هشت آن خارج نماز و هفت دیگر آن داخل نماز می باشد.

فرایض خارجی نماز را شرطهای نماز و فرایض داخلی آن را ارکان نماز گویند.

فرایض خارجی یا شرایط نماز عبارت انداز:

۱- پاکی بدن

۲- پاکی جامه

۳- پاکی جاینماز

٤- پوشانیدن عورت (۱)

٥- زو آوردن به سوی کعبهٔ شریفه

٦- نیت نماز

۷- تکبیر تحریمه (تکبیراولی)

۸ داخل شدن وقت نماز

---

(۱) عورت در مردها از زیرناف الی زیرزانوها ودر زنان بدون روی، کفهای دست وقدمها تمام حصص دیگر بدن عورت است.

ارکان یا فرایض داخل نماز

۱- قیام

۲- قرائت یك آیت دراز ویا سه آیت کوتاه

۳- رکوع

٤- سجده

٥- قعدهٔ اخیر به اندازهٔ تشهد

٦- خارج شدن از نماز به طریق نماز گزار

۷- ترتیب میان ارکان نماز

الف) تمام نمازیکبار آمده باشد، چون تکبیر تحریمه وقعدهٔ آخر.

ب) ارکانی که درهر رکعت نماز یك دفعه آمده باشد، مثل: قیام و رکوع.

واجبات نماز

واجبات نماز قرار ذیل اند:

۱- خواندن سورهٔ فاتحه (اَلحَمدُ لِلّهِ) در دو رکعت اول نماز فرض ودر تمام رکعات نمازهای سنت و نفل

۲- پیوست نمودن یك سوره یا چند آیهٔ از قرآن کریم با سورهٔ فاتحه در دو رکعت اول نماز فرض و در هر رکعت نمازهای سنت و نفل.

۳- تعیین دو رکعت اول نماز برای قرائت

٤- قعدهٔ اول

٥- خواندن تشهد در هردو قعده

٦- خواندن دعای قنوت در رکعت سوم نماز وتر

تکبیرهای هردو نماز عید

۸- خواندن قرائت به آواز بلند از طرف امام، در نماز های جهر

۹- در نمازهای خفیه، قرائت به صورت خفیه

۱۰- تعدیل ارکان (ادا کردن ارکان نماز به آرامی)

۱۱- متابعت امام در نماز جماعت

۱۲- گفتن اَلسلامُ عَلَیکُم وَرَحمَةُ اللهِ در آخر نماز

سنتهای نماز

۱- بلند کردن دستها در اثنای گفتن تکبیر تحریمه برای مردان تا نرمی گوشها و برای زنان تا سر شانه ها

۲- انگشتان را در اثنای بلندکردن دستها، به حال خود گذاشتن

۳- بلند خواندن تکبیر برای امام

٤- گذاشتن دست راست بالای دست چپ، طوری که انگشت کلان و خورد دست راست به دور بند دست چپ حلقه گردد و سه کلك دیگر بالای بنددست چپ بیاید.

۵- نهادن دستها برای مردان به زیر ناف و برای زنان بالای سینه.

٦- خواندن اَعُوذُ بالله به خفیه

۷- خواندن بسم الله به خفیه

۸- خواندن (سُبحٰنَکَ اللّٰهُمَّ) به خفیه

۹- آهسته گفتن اٰمین بعداز وَلَاالضَّآلین

۱۰- گفتن تکبیر انتقالات

۱۱- در رکوع سه بار گفتن (سُبحٰانَ رَبِّیَ العَظِیمِ ط)

۱۲- در رکوع محکم گرفتن هردو زانو توسط انگشتان دست

۱۳- ازطرف امام گفتن (سَمِعَ اللهُ لِمَن حَمِدَه ط) و از طرف مقتدی گفتن رَبَّنَا لَکَ الحَمد. گفتن هردو برای تنها گزار سنت است.

۱٤- بعد از رکوع قومه کردن و راست ایستاده شدن.

۱۵- سجده کردن به ترتیبی که اول زانوها بعد دستها وپس ازآن بینی و بعد پیشانی را در بین هردو دست بگذارد و آرنجها را از پهلوها، رانها را باساقها و ساقها را به زمین بچسپانند.

۱٦- سه بار گفتن (سُبحانَ رَبِّیَ الاَعلٰی) در سجده

تمرین

۱- خداوند ﷻ دارای چه نوع صفات است؟

۲- تمام مخلوقات را کی آفریده است؟

۳- شایستهٔ عبادت و پرستش کیست؟

٤- تمام مخلوقات محتاج کی اند؟

٥- کمک و معاونت از کی باید خواسته شود؟

۱۷- جلسه (نشستن) بین هردو سجده، و ماندن دستها بالای رانها

۱۸- ایستاده نمودن پای راست در قعده برای مردان و هموار نمودن پای چپ برای زنان، کشیدن هردو پای طرف راست ونشستن بر سرین چپ.

۱۹- خواندن درود و دعا در قعدهٔ اخیر بعد ازتشهد.

۲۰- گردانیدن روی به طرف راست و چپ در وقت سلام

تمرین

۱- نماز مجموعهٔ کدام اعمال و اقوال را گویند؟

۲- فرایض نماز چند است؟

۳- شرایط نماز چند است؟

٤- ارکان نماز کدامها اِند؟

٥- تعدیل ارکان درنماز چه معنی دارد؟

٦- زن در اثنای قیام دستها را کجا میگذارد؟

۷- ترتیب سجدهٔ زن ومرد ازهم چه فرق دارد؟

مفسدات نماز

مفسدات نماز قرار ذیل اند:

۱- سخن گفتن در نماز ولو به سهو یا خطا هم باشد.

۲- سلام گشتاندن قصدی درنماز

۳- جواب دادن سلام

٤- تازه کردن گلو بدون عذر

٥- خواستن مال، دولت، زن، اولادو غیره در نماز

٦- گریان وفریاد کردن در نماز بدون محبت یا ترس خداوند(ج)

۷- جواب دادن عطسه به (یَرحَمُکَ الله) و خبر مصیبت به (اِنَّالِلّٰهِ وَ اِنَّا اِلَیهِ راجِعُون) وخبر خوش به (سُبحَانَ اللهِ) وغیره

۸- فتح دادن به دیگران به جز امام خود

۹- قرائت از روی قرآن کریم، درنماز به نزد امام ابوحنیفه (رحمة الله علیه)

۱۰- خوردن درنماز ولو به سهو هم باشد

۱۱- ابتلاع (قُرت کردن) مواد بندشدهٔ دندانها درنماز که از اندازهٔ نخود زیاد باشد.

۱۲- عمل کثیر(۱)

۱۲- خندهٔ قهقه و ضحك(۲)

---

(۱) عمل کثیر(کار زیاد) اجرای کاری که از جملهٔ نماز شمرده نشده و برای اصلاح نماز هم نباشد و آن طوری که چند بار تکرار کرده و بینندهٔ خارج نماز گمان کند که به ادای نماز ایستاده نیست. تکرار عمل خارجی در نماز سه بار عمل کثیر نامیده میشود.

(۲) در نماز خندهٔ ضحك آنست که خود نماز گزار آنرا بشنود.

هجـــرت

در دین مبین اسلام به خاطر رضای خداوند (ج) هجرت کردن درجهٔ بلندی دارد.

زمانی که دریك مملکت اسلامی قوت مسلمانان به اندازه یی ضعیف گردد که اوامر دینی ومذهبی را به آزادی به سر رسانیده نتوانند و مجبور شوند که شب و روز را زیرسایهٔ کفر سپری کنند و در راه عبادت و پرستش خداوند(ج) موانع و مشکلات مختلف پیدا گردد، مسلمانان مکلف اند به جایی هجرت نمایند که امور

دینی خود را به آزادی انجام داده و هم از آن جا برای پخش دین آزادانه جهاد کرده بتوانند. هرگاه این مزدمان هجرت ننمایند، مستحق سر زنشی خواهند شد که راجع به آن خداوند(ج) در قرآن کریم فرموده اند:

ترجمه(۱): (آیا زمین خداوند(ج) فراخ نبود تا شما درآن هجرت مینمودید؟ به همین علت بود که پیغمبر محبوب ما حضرت محمد(ص) زمانی از مکهٔ معظمه به مدینهٔ منوره هجرت نمودند که در مکهٔ معظمه

عبادت خداوند(ج) وتبلیغ دین برای شان دشوار گردیده بود.

---

(۱) اَلَم تکُن اَرضُ اللهِ واسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِیهَا ط

معلم صاحب واقعات هجرت حضرت محمد(ص) را به شاگردان در صنف قصه کند.

وقتیکه روسها در افغانستان بالای دین، مال، عزت و ناموس مسلمانان افغان تجاوز نمودند، گرفتاری و کشتن علمای دین، مشایخ و برادران مسلمان شروع گردید، مردم مسلمان افغانستان دانستند که آنها در مناطقی که تحت تصرف روسها است به صفت یك مسلمان با ایمان زنده گی کرده نمیتوانند. پس به حکم خداوند(ج) و مطابق سنت حضرت محمد(ص) برای حفاظت دین مبین اسلام و به نیت جهاد ومقابله علیه دشمنان و آزادی وطن عزیز

خود از چنگ کفار به ممالك اسلامی و دوست هجرت نمودند و آنها با به راه انداختن جهاد توانستند که در اخیر وطن عزیز خود را از چنگال روسها و نوکران شان آزاد نمایند.

وَ مَلٰئِکَتِهِ

ما ایمان و باور داریم که فرشته ها بنده گان نیك و پسندیدهٔ خداوند ﷻ میباشند و از نورآفریده شده اند. یعنی به شکل زن ومرد نیستند و به اشکال مختلفه خود را بدل کرده میتوانند. خورد و نوش ندارند؛ از هرنوع گناه پاك اند و نافرمانی از حکم و امر خداوند ﷻ **نمیکنند؛ شب و روز به عبادت خداوند ﷻ مشغول اند.**

تمرین

۱- در دین اسلام هجرت نمودن چه درجه دارد؟

۲- مسلمانان چه وقت به هجرت مکلف اند؟

۳- حضرت محمد (ص) ازکجا به کجا هجرت نمودند؟

٤- بردین، مال، عزت و وطن عزیز ما کی تجاوز کرد؟

٥- افغانها به کدام نیت هجرت نمودند؟

جهاد

در اسلام علاوه بر پنج بنای مسلمانی، عبادت مهم دیگری هم است که به واسطهٔ آن دین اسلام تقویه و توسعه مییابد و آن عبارت از جهاد است.

طوری که هجرت نمودن به خاطر آزادی از ظلم وستم کفار و عمل نمودن بر اوامر دین مبین اسلام بر مسلمانان فرض گردیده، پس برای تقویهٔ دین مبین اسلام و قایم نمودن حکومت اسلامی و از بین بردن فساد، جهاد نیز برمسلمانان فرض است.

خداوند(ج) درمورد جهادفرموده اند «باکافران تا زمانی بجنگید تا از روی زمین فتنه (شرك وفساد) نابود گردد و مردم تنها تابع دین خدا(ج) گردند.»

این حکم خداوندی(ج) برای ما رهنمایی میکند که جنگ و جهاد در مقابل کافران تا زمانی دوام کند تا شرك که سرچشمهٔ فساد است به کلی نابود و در دنیا قانون اسلامی برقرار گردد.

در مورد فضیلت جهاد حضرت رسول اکرم(ص) فرموده اند:

«هرآیینه یک صبح رفتن در راه خداوند ﷻ (جهاد) و یایک بیگاه رفتن بهتر است از دنیا وهمه آن چیزهایی که در دنیا است.»

تمرین

۱- دین مبین اسلام به واسطهٔ کدام عبادت بیشتر قوت و توسعه میابد؟

۲- جهاد به کدام منظور برما فرض است؟

۳- تا کدام وقت جهاد برما فرض است؟

٤- حضرت محمد ﷺ در بارهٔ فضیلت جهاد چه فرموده اند؟

بخش سوم

آداب تلاوت قرآن کریم

ما ایمان داریم که قرآن کریم کتاب خداوند (ج) است و برای رهنمایی خیر و برکت بنده گان فرستاده شده است.

پس ما باید احترام وتعظیم قرآن کریم را نماییم و هر روز برای به دست آوردن خیر و برکت دنیا و آخرت به اندازهٔ توان و قدرت آنرا بخوانیم.

پیغمبرما حضرت محمد (ص) فرموده اند:

"بهترین شما آنانی اندکه قرآن کریم را

بیاموزند و به دیگران بیاموزانند."

در وقت تلاوت قرآن کریم باید آداب ذیل را در نظر داشته باشیم:

۱- وقتی که به تلاوت قرآن کریم شروع میکنیم باید بدن، لباس و جای نشستن ما پاك باشد. خواندن قرآن شریف با طهارت ثواب زیاد دارد.

۲- وقتی که قرآن شریف را میگیریم باید آنرا بسیار با ادب برداریم.

۳- در اثنای تلاوت قرآن شریف باید این نیت را داشته باشیم که:

قرآن کریم کلام خداوند ﷻ است و من آنرا برای رضای خدا ﷻ، خیر، برکت، ثواب و عمل به آن میخوانم.

٤- در اثنای تلاوت قرآن کریم باید رو به روی قبله بنشینیم.

٥- قبل از شروع تلاوت قرآن شریف باید اَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّیطٰنِ الرَّجِیم و بِسمِ اللهِ الرَّحمٰنِ الرَّحِیم ط گفته شود.

٦- قرآن شریف به آهسته گی طوری خوانده شود که زبر، زیر، پیش و حروف آن خوب ادا گردند.

۷- در اثنای تلاوت قرآن کریم باید بسیار دقت کنیم که درخواندن آن غلطی ننماییم. اگر کسی به معنای آن میفهمد در هنگام تلاوت به معنیٰ آن نیز متوجه باشد.

۸- اگر دیگران قرآن کریم را تلاوت میکنند، ما باید به دقت به آن گوش بدهیم.

۹- برای این که احترام قرآن کریم ر نگهداریم، در وقت تلاوت باید آنرا بالای یك چیز پاك بگذاریم.

۱۰- از سخن گفتن بی موجب در اثنای تلاوت قرآن کریم باید پرهیز کنیم و اگر به خاطر ضرورت سخنان دیگری را شروع کردیم باید قرآن کریم را بسته نماییم و اگر دوباره تلاوت میکنیم باید باردیگر بسم الله بگوییم.

۱۱- در اثنای تلاوت قرآن شریف باید به چشم و دل به آن متوجه باشیم. اگر خسته گی و پریشانی ذهنی به ما رخ دهد باید تلاوت را بس کنیم.

۱۲- وقتی که تلاوت قرآن شریف را بس

کردیم به بسیار ادب آن را بسته و برای خود، پدر، مادر، استادان و جمله مسلمانان دعای مغفرت نماییم.

۱۲- باید قرآن کریم را بعداز تلاوت به بسیار احترام و ادب باید در جای بلند و پاك بگذاریم.

تعداد فرشته ها از تعداد بنی آدم و جن بیشتر است. مشهورترین آنها عبارت اند از:

١- جبرائیل (علیه السلام)

٢- میکائیل (علیه السلام)

٣- اسرافیل (علیه السلام)

٤- عزرائیل (علیه السلام)

تمرین

۱- تلاوت قرآن شریف چه فایده دارد؟

۲- حضرت محمد(ص) کی را بهترین مسلمانان دانسته است؟

۳- در اثنای تلاوت قرآن شریف کدام چیزها باید پاك باشند؟

٤- قبل از شروع تلاوت قرآن کریم چه باید گفت؟

حقوق برادر مسلمان

دین مبین اسلام پیروان خود را برای اتحاد، اتفاق، همدردی، عشق و محبت با یك دیگر دعوت میکند. در قرآن کریم و احادیث نبوی(ص) یك مسلمان برادر مسلمان دیگر شناخته شده است. پس به اساس این برادری دینی، یك برادر مسلمان بالای برادر دیگر خود حقوق زیاد دارد. چنانچه در بارهٔ حقوق برادر مسلمان بر برادرمسلمان، حضرت محمد (ص) پیشوای بزرگ ما دراحادیث مبارك خویش

بیاناتی نموده و چند حق را چنین ارشاد فرموده اند:

۱- وقتی که با برادر مسلمان رو به رو میشوید باید سلام بدهید. اگر وی در سلام گفتن پیشقدم گردید باید سلام وی را به الفاظ خوبتر جواب بدهید.

۲- دعوت مشروع آن را قبول کنید.

۳- اگر برادر مسلمان تان عطسه زدند و **اَلحَمدُ لِلّهِ گفت، شما به یَرحَمُكَ اللهِ جواب آنرا بدهید.**

٤- **اگر برادرمسلمان شما مریض**

گردید، به پرسانش بروید.

۵- اگر برادر مسلمان تان بمیرد به جنازهٔ آن باید بروید.

٦- چیزی را که به خود میپسندید به برادر مسلمان خود نیز باید بپسندید.

۷- درغیاب برادر مسلمان، نگهداری مال و خانهٔ او وظیفهٔ تان است.

۸- همیشه خیر خواهٔ او باشید. با او کینه، بُغض و عداوت نکنید.

۹- اگر به او تکلیف و مصیبت برسد، باید با وی کمك و معاونت کنید.

تمرین

۱- دین مبین اسلام پیروان خود را بایکدیگر به چه دعوت میکند؟

۲- در قرآن کریم و احادیث نبوی(ص) یك مسلمان با مسلمان دیکر چه شناخته شده است؟

۳- وقتی که با برادر مسلمان خود رو برو میشوید چه خواهید گفت؟

٤- وقتی که عطسهٔ برادر مسلمان تان را بشنوید چطور جواب میدهید؟

ترحم بر حیوانات

طوری که دین مقدس اسلام برای ما مسلمانان درس محبت ومهربانی باهمی داده است، همین قسم سفارش نموده که بالای حیوانات نیز رحم ومهربانی داشته باشیم. در اجرای این کار به ما وعدهٔ ثواب داده شده و در صورت تجاوز و ظلم برآنها ما را از عذاب خداوند(ج) ترسانیده است.

در حدیث شریف آمده که:

"یک زن بدکردار ازکنار چاهی میگذشت. دیدکه سگی از تشنه گی خیلی

به تکلیف کردیده و از تشنه گی زیاد زبانش از دهن بیرون آمده بود. برحال سگ رحمش آمد و دلش بر او سوخت. موزهٔ خود را به چادر بسته و به سگ آب داد. بناءً خداوند(ج) به دلسوزی و ترحم وی رحم کرد. گناهانش را عفو نموده و او را لایق جنت گردانید."

در حدیث مبارك دیگر آمده است:

"ترحم نمایید به آنهایی که در روی زمین اند. پس رحم خواهدنمود برشما آن ذاتی که درآسمانها است" "مالك آسمانها."

پس برما لازم است تا در بارهٔ حیوانات نکات زیر را درنظر بیگیریم:

۱- اگر در بستن زنده جانی کدام فایدهٔ روا و خاصی متصور نباشد، درآن صورت دربند نگهداشتن آن ناروا و دور از ترحم است.

۲- چوچه های پرنده گان را از آشیانهٔ شان دور ساختن کارخوب نیست، زیرا این کار سبب آزار پدر و مادر چوچه ها وهم سبب مرگ خود آنها میگردد.

۳- بار کردن بر حیوانات باربر زیاده از

قدرت شان ظلم است.

٤- حیواناتی که در اختیار ما اند، باید به آنها در وقت معینه غذا و آب بدهیم. ایـن کاریست ضروری، لت وکوب و آزار آنها، خلاف ترحم اسلامی و انسانی است.

٥- وقتی که کدام حیوان و یا پرنده یی را حلال میکنیم باید با کارد تیز حلال کنیم تا آزار زیاد نبیند.

٦- حیوانات و پرنده گانی که نه گوشت شان حلال است ونه ضرر آن به کسی میرسد، به خاطر ساعت تیری نباید کشته

شوند.

خلاصه، زنده جانها مخلوق خداوند ﷻ اند و الله تعالٰی به مهربانی و رحم مخلوق خود خوش و از ظلم وستم بر آنها نا راض میگردد

تمرین

۱- به ما درصورت ترحم برحیوانات چه وعده داده شده است؟

۲- خداوند ﷻ به آن زن بدکردار که برسگ ترحم کرد چه عوض داد؟

۳- حضرت پیغمبر ﷺ در مورد ترحم برمخلوق خداوند ﷻ چه فرموده اند؟

تمرین

۱- ملائک چه نوع بنده گان خداوند (ج) اند؟

۲- ملائک (فرشته ها) از چه آفریده شده اند؟

۳- ملائک زن اند یا مرد؟

٤- ملائک مشهور کدامها اند؟

٤- با حیواناتی که در اختیار ما اند چه باید نمود؟

وَ اُخرَ دَعوانَا اَن الحَمدُللّٰه رَبَ العٰلَمینَ ٥ والصَّلٰوةُ والسَّلاَمُ علٰی سَیِّد الانبیَآء والمُرسَلینَ وَ عَلٰی اٰله وَ اَصحَابه اَجمَعینَ ٥

تَمَت بالخَیر

وَ کُتُبِہ

ما ایمان و باور داریم که تمام کتب آسمانی برحق و از جانب خداوند ﷻ برای رهنمایی بنده گان نازل شده اند تا آنها بتوانند در پرتو رهنمایی این کتب زنده گی کنند و آنرا بخوانند و به احکام آن عمل نمایند.

خداوند ﷻ دراین کتب تمام آن **رهنماییهایی را بیان نموده است که بنی آدم توسط آن دین و دنیا را به دست آورده میتواند.**

این ارشادات و راهنماییهای خداوند (ج) در چهار کتاب بزرگ و صدصحیفه که برای پیغمبران (صَلَوَاتُ اللهِ وَسَلَامُهُ عَلَيهِم) جداگانه نازل گردیده اند گنجانیده شده است.

نامهای این چهارکتاب بزرگ عبارت اند از:

۱- تورات شریف ۲- زبورشریف

۳- انجیل شریف ٤- قرآن مجید

قرآن مجید از همه کتب کاملتر و آخرین کتابی است که از آن به بعد کدام کتاب دیگر آسمانی نازل نشده ونه تا روز قیامت نازل خواهد شد.

دولت اسلامی افغانستان
وزارت تعلیم و تربیه
ریاست تالیف و ترجمه

دینیات

برای صنف سوم

مؤلفین: مولوی دوست محمد «فیضی» و مولوی غلام عیسیٰ

دولت اسلامی افغانستان

وزارت تعلیم و تربیه

ریاست تألیف وترجمه

دینیات

برای

صنف سوم

تجدیدنظر: توسط کمیسیون مشترک وزارت و مرکزتعلیمی

۱۳۷۵

بسم الله الرحمن الرحيم

رهنما برای معلم

۱- قبل از این که معلم صاحب داخل صنف میشود باید پلان درسی را باخود داشته باشد.

۲- پلان درسی باید مطابق ساعت درسی ترتیب و تهیه شود. برای معلم ضروری است که دراین مورد دقت نماید.

۳- معلم صاحب باید به وقت معین به صنف داخل شود.

٤- معلم صاحب باید بالباس پاك داخل صنف شود.

٥- برای معلم لازم است تادر وقت داخل شدن به صنف سلام بگوید.

٦- در شروع درس جدید معلم باید بسم الله الرحمن الرحیم بگوید.

۷- معلم صاحب باید بادر نظرداشت متوله "کلموالناس علی قدر عقولهم" تدریس نماید. یعنی تدریس باید به سویه و لسان شاگردان صورت گیرد.

۸- معلم صاحب برای تدریس خوبتر فضای مساعد را درصنف آماده سازد.

۹- برای اینکه در تدریس مؤثریت پیداشود برای معلم ضروری است که طرز تدریس خود را یکنواخت نسازد.

۱۰- معلم صاحب همیشه خود را به صنعت همکار به صنف و شاگردان نشان دهد.

۱۱- معلم صاحب باید وظیفه خانه گی شاگـــردان را مـــلاحظه نموده و

آنهارا به اشتباهات و غلطیهای شان متوجه سازد.

۱۲- برای معلم صاحب لازم است که حاضری شاکردان را بگیرد.

۱۳- معلم صاحب بایدشاکردان خودرا درجریان تدریس ارزیابی نماید.

۱٤- برای معلم صاحب لازم است تا درمیان شاکردان خود روابط حسنه و برادری را تایم نماید.

۱۵- معلم صاحب بایدشاکردان خود را بشناسد تادر تدریس مؤثریت به میان آید.

۱٦- معلم صاحب بایدشاکردان خود را درتدریس سهیم نماید.

۱۷- معلم صاحب باید در اثنای درس و بعداز ختم آن به شاکردان حق سؤال کردن را بدهد.

۱۸- معلم صاحب باید به شاکردان وظیفهٔ خانه کی بدهد و آن را ملاحظه و اصلاح نماید.

۱۹- معلم صاحب باید بااستناده از مواد محیطی "سنگ ریزه ها" کل، دانهٔ جواری وغیره عملیات جمع - تفریق - ضرب و تقسیم را عملاً به شاکردان نشان دهد وهم از مواد درسی از قبیل چارتها، نقشه ها، پوسترها و مواد سمعی و بصری کارگیرد.

۲۰- برای معلم صاحب لازم است تابه شاکردان درفضای صمیمیت طوری جواب دهد تادر آینده جرأت سؤال نمودن از شاکردان سلب نگردد.

۲۱- معلم صاحب به شاکردان تفهیم نماید که تمرینات این کتاب را به کتابچه های خرد نقل و در آن حل نمایند.

ARIC
B
6.421
SCA
9002

ناشر:

SWEDISH COMMITTEE FOR AFGHANISTAN
Established in 1980
SCA

موسسه تحویل کننده: سویدن
و بازار مشترک اروپا (EC)

سال چاپ: ۱۳۷۸ هـ.ش

تعداد: ۶۱۴

طبع: Rehmat Printing Press